

Les col·lectivitzacions forestals a Santa Coloma de Farners (1936-1939)

JOSEP M. T. GRAU PUJOL

IMMEDIATAMENT després de l'aixecament, a Santa Coloma s'incauten diferents finques agrícoles de propietaris absents: Ca la Xifra, Albó, Planes de Farners, Toni Mola, Massaneda, Fàbrica Nova i de Prat.¹ Des del 14 de desembre de 1936 fins el 24 de Juny de 1937, la gestió econòmica la porten el Comitè de Treball, la Federació de Sindicats Agrícoles Cooperatius de la Comarca de la Selva i l'Ajuntament de Santa Coloma de Farners.

El 5 de setembre de 1990 l'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners obtenia en dipòsit, de la viuda de Lluís de Prat, la documentació de tres collectivitzacions del sector forestal, de Santa Coloma, durant el període bèl·lic de 1936 a 1939. Es tracta de 26 llibres i un petit lligall en perfecte estat de conservació, tot i que la majoria de llibres tenen més de tres quarts parts de les pàgines en blanc. El seu contingut és bàsicament de comptabilitat, i estan escrits en català.

El primer llibre major, de cent folis, únicament en presenta 23 d'escrits. Principalment hi trobem els resultats de l'explotació de les finques de Can Massaneda, Plana de Farners i Can Xifra; i la comercialització dels productes forestals a Mataró, Breda, Girona i Barcelona.

El dia 1 de juliol de 1937 es transfereixen les finques als representants dels comitès executius de la UGT, CNT i Unió de Rabassaires, nou persones en total. L'aprofitament de les hisendes aniria a càrrec de les diferents seccions: serradors, UGT; serradors de fusta grossa, CNT; carboners, CNT; roders, CNT; i agraris, UR. Els primers obtindrien les serres de l'Albó. Les oficines comunes s'ubicaren al número 24 del carrer Mn. Jacint Verdaguer.

D'aquesta seccions avui només podem presentar l'inventari de tres. Ens consta que la família Albó, de Castanyet, ha conservat la documentació de la collectivització «Serres Albó» (1936-1939).

1. Sobre aquest tema, vegeu el llibre d'Eugeni CAIRETA, *La guerra civil a Santa*

Coloma de Farners, Santa Coloma 1991, ps. 105-113.

En la matriu d'un talonari de la Junta Administrativa de «Serres Albó» (UGT) hi consten tots els lliuraments de fusta tallada des del 22 de desembre del 1936 fins el 3 de gener del 1939 (la major activitat tingué lloc l'any 1937).

Mercès a la còpia que conserva l'Arxiu Comarcal de la protocolització notarial dels estatuts de la «Unió de Productors de Dogues de Castanyer» (15-VII-1937), sabem que a Amer i a Anglès també es van collectivitzar altres serradores. Aquesta federació, amb seu a Sant Hilari Sacalm i oficina a Barcelona, la composaven les següents empreses:

NOM	SERRES (número)	PRODUCCIÓ DIÀRIA (càrregues)
Ajuntament Fonts de Sacalm	4	16
Lluís Vendrell	3	15
Ramoneda Germans i fill Joan Reus	10	45
Modest Gelabert	2	10
Miquel Caireta	2	10
Manufacturas Maderas Trabajadas	2	10
Josep M. Iglesias	2	9
Llorenç Riera	2	8
Ajuntament d'Osor	2	8
Albó	2	6
Jaume Corvera	1	6
Amerense	1	2

La collectivitat forestal funcionà des del 24 de juny de 1937 fins el 31 de desembre de 1938. Els seus clients foren de la mateixa comarca (Santa Coloma, Sils, Caldes de Malavella, Breda), del Maresme (Mataró i Canet de Mar), i de Girona i Barcelona (*Industrias Socializadas de la Madera, Sindicato Único del Ramo de la Madera. Comité regional de la industria, edificación, madera i decoración*).

De la collectivitat dels carboners del bosc han perdurat els seus llibres d'actes, on s'anoten el resum de cinc assemblees. La constitució oficial tingué lloc el 14 d'agost de 1937, i el 15 de gener de l'any següent la legalització dels estatuts és en tràmit, fins a la seva aprovació pels socis el 20 de febrer. El 21 de maig es modifica el reglament, especialment se suprimeix la paraula collectivitat per la de cooperativa. El llibre diari comença el 4 de juliol de 1937 i finalitza el 31 de desembre de 1938.

La darrera collectivitat que presentem és la suro-tapera. El llibre d'actes dona notícies de cinc assemblees (3-VIII-1937 a 17-I-1939, l'exèrcit franquista entra a Santa Coloma el 3 de febrer). A la primera es nomena el Consell Directiu; el 18 de setembre es ratifica l'aprovació dels estatuts que ha fet la Generalitat. El llibre diari abarca el període comprès entre el 22 de juliol de 1937 i el 31 de desembre de 1938.

L'any 1940, prèvia denúncia dels propietaris de les finques collectivitzades, el Jutjat de primera instància i instrucció de Santa Coloma, s'inhi-beix del tema en favor de la jurisdicció militar. Gràcies a la correspondència sabem que des de l'any 1940 fins el 1990 els llibres de les collectivitzacions es custodien a la casa de Lluís de Prat i Roure, a Santa Coloma.²

Empresa Col·lectivitzada
SERRARIES ALBÓ - U. G. T.
FARNERS DE LA SELVA

★★

1. Col·lectivització forestal (Comitè de treball – Federació de Sindicats Agrícoles Cooperatius de la Comarca de la Selva – Ajuntament de Santa Coloma de Farners).

1.1. Comptabilitat

1.1.1. COMPTABILITAT GENERAL

– Llibre major (1936-1937).

2. Els treballs històrics sobre aquest tema són nombrosos. A tall d'exemple podeu consultar els llibres d'Anna MONJO/Carme VEGA, *Els treballadors i la guerra civil*.

Història d'una indústria catalana collectivitzada, Barcelona 1986; i *Granollers 1936-1939: conflicte revolucionari i bèl·lic*, de diversos autors, Barcelona 1990, 2 vols.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

2. «Col·lectivitat forestal» (Cooperativa CNT-AIT)
de Farners de la Selva (Santa Coloma de Farners)

2.1. *Comptabilitat*

2.1.1. COMPTABILITAT GENERAL

- Llibre diari (1937-1938)
- Llibre major (1937-1938)
 - Llibreta-índex del llibre de comptes corrents (1937-1938)
- Llibre de comptes corrents (1937-1938)
 - Llibreta-índex del llibre major (1937-1938)
- Llibre d'inventaris i balanços (1937)

2.1.2. COMPTABILITAT AUXILIAR

- Llibre de Caixa (1937-1938)
- Llibre diari de factures (1937-1938)
- Llibreta de comptes (esborrany 1937-1939)

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

3. «Col·lectivitat carboners del bosc» (Cooperativa de treball, CNT-AIT)

de Farners de la Selva (Santa Coloma de Farners)

3.1. *Administració*

3.1.1. ÒRGANS COLLECTIUS DE GOVERN

– Llibre d'actes (1937-1938)

3.1.2. MEMBRES

– Llibre de socis (1937)

3.2. *Comptabilitat*

3.2.1. COMPTABILITAT GENERAL

– Llibre diari (1937-1938)

– Llibre major (1937-1938)

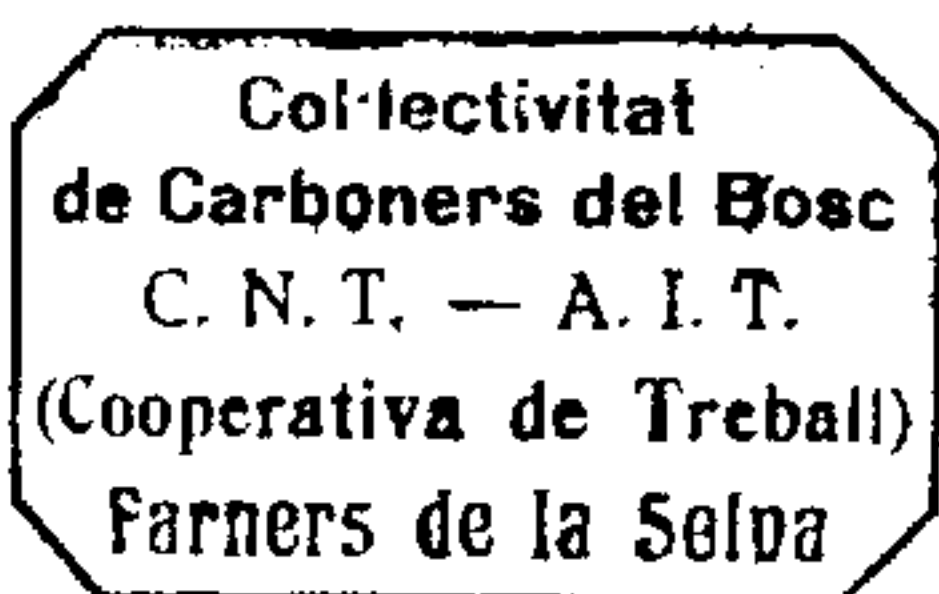
– Llibre de comptes corrents (1937-1938)

– Llibre d'inventaris i balanços (1937-1938)

3.2.2. COMPTABILITAT AUXILIAR

– Llibre de caixa (1937-1938)

– Llibre diari de factures (1937-1938)

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

4. «Col·lectivitat d'obriers suro-tapera» (Cooperativa de treball i producció)

de Farners de la Selva (Santa Coloma de Farners)

4.1. *Administració*

4.1.1. ÒRGANS COLLECTIUS DE GOVERN

- Llibre d'actes (1937-1939)

4.2. *Comptabilitat*

4.2.1. COMPTABILITAT GENERAL

- Llibre diari (1937-1938)
- Llibre major (1937-1938)
- Llibre d'inventaris i balanços (1937-1938)
- Còpies d'inventaris i balanços (1938)

4.2.2. COMPTABILITAT AUXILIAR

- Llibre de caixa (1937-1938)
- Llibre diari de factures (1937-1938)
- Llibreta de comptes (esborrany 1937-1938)

